

Jauna izstāde Tukuma Pils tornī “Mainīgais Tukums. Pētnieku atklājumi”

19. jūlijā plkst. 18.30 Tukuma muzejs atklāj izstādi “Mainīgais Tukums. Pētnieku atklājumi” Tukuma Pils tornī (Brīvības laukumā 19a, Tukumā). Kā liecina izstādes nosaukums, tajā izcelti vairāki atklājumi Tukuma pilsētas vēsturē, tostarp pilsētas ģerboņa tapšanā un pirmā varianta autorībā.

Izstāde “Mainīgais Tukums. Pētnieku atklājumi” izceļ tos dažādu nozaru pētnieku atklājumus, kas palīdz labāk izprast pilsētas vēsturi un varbūt pat varētu ietekmēt tās nākotnes redzējumu. Mērķtiecīga pilsētas vēstures pētniecība Tukuma muzejā uzsākta 1994. gadā, kad tika veidots pilsētas vēstures muzejs Pils tornī. Pirmā ekspozīcija aktualizēja daudz jautājumu tieši par senāko vēsturi. Drīz vien aizsākās sadarbība ar Gotlandes Komūnas arheologiem un pieminekļu aizsardzības speciālistiem, kuras rezultātā bija iespējama pilskalna izpēte un datēšana. Tā apliecināja, ka pilskalns bijis apdzīvots krietni pirms 1253. gada, ka Kursas dalīšanas līgumā pirmo reizi minēts Tukuma nosaukums – Tuckemen.

Gatavojoties pilsētas 770. gadadienai, muzeja pētnieki pievērsās tās nosaukuma attīstībai un pieraksta veidam dažādos vēstures avotos. Sadarbība ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, Latvijas Nacionālo arhīvu un arhīviem Austrijā, Vācijā un Zviedrijā, ir devusi iespēju iegūt vairāku senu dokumentu digitālās kopijas un pētīt pilsētas nosaukuma latīniskās, vāciskotās, krieviskotās versijas. Joprojām neskaidrs ir jautājums, kā Tukuma nosaukumu vietējie iedzīvotāji izrunāja pirms tā dokumentēšanas rakstos. Pēc lībiešu valodas un kultūras iedzīvinātāja un pētnieka Valta Ernštreita domām, pilsētas lībiskais nosaukums varētu būt Tukāmō, kas, visticamāk, veidojies no diviem vārdiem: tutkām ('gals') un mō (senāk – mā, kas ir 'zeme'). Šis jautājums gan vēl plašāk pētāms.

Izstādē skatāmas pētniecības gaitā iegūtas vēstures liecības: attēli, kartes, arheoloģiskās senlietas un citi priekšmeti. Muzeja atbalstītāja Māra Bindera dāvinātais vācbaltiešu novadpētnieka Valfrīda Fromholda-Treija (Walfried Fromhold-Treu, 1886–1964) rekonstrukcijas zīmējums, kas skatāms izstādē, rosināja pievērsties Tukuma viduslaiku pils un paša Pils torņa pētniecībai. Latvijas vēstures institūta pētnieks Māris Zunde, izmantojot dendrohronoloģiskās datēšanas metodi, ir precizējis ēkas datējumu (1782), radot arī iespēju izstādes apmeklētājiem ielūkoties pētniecības procesā. Savukārt Inta Dišlere pievērsusies pilsētas ģerboņa izpētei. Viņas atklājumam, ka Tukuma ģerboņa pirmo versiju ir zīmējis slavenais mākslinieks un pedagogs Johans Leberehts Eginks (Johann Leberecht Eggink, 1784–1867), ir daudz plašāka nozīme nekā tikai lokālā kontekstā. Izstādes veidotāji ir īpaši izcēlušī tieši ģerboņa tapšanas procesu un piedāvā apmeklētājiem iesaistīties pētniecībā.

Izstādes pamatā ir plašāks pētījums, ko publicēšanai gatavo autoru kolektīvs: Inta Dišlere, Alfrēds Moseičuks un Agrita Ozola. Izstādes māksliniece Paula Stutiņa.

Par Tukuma Pils torni

Tukuma Pils tornis atrodas pilsētas vecākajā mūra ēkā un ir daļa no vairākkārt postītās un atjaunotās Livonijas ordeņa pils, kas izbūvēts 1782. gadā virspilskunga cietuma, vēlāk – noliktavas vajadzībām. 20. gadsimta pirmajā pusē ēka kalpoja kā munīcijas noliktava, zirgu stallis, rajona iekšlietu nodaļas garāža un remontzona. Kopš 1995. gada tajā atrodas muzejs, kas atspoguļo pilsētas vēsturi, stāstot par Tukumu un tukumniekiem. 2024. gadā Tukuma Pils tornis uzņemts Baltijas jūras reģiona piļu muzeju asociācijā.

Apskatāma ekspozīcija „Savējo stāsti, ne svešo”, kurā uzmanība pievērsta tukumnieku likteņiem 20. gadsimta politisko notikumu kontekstā. Muzejā pieejami arī Tukuma muzeja izdevumi, tostarp ekspozīcijas katalogs, kurā lasāmi stāsti par tukumniekiem un priekšmetiem, kas muzejā apskatāmi.

Muzeja virtuālā ekspozīcija veltīta UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas Nacionālajā reģistrā iekļautajai nominācijai “Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss”. Pieejams arī katalogs.

Tukuma Pils tornis

A.: Brīvības laukums 19a, Tukums

T.: +37125622131

E.: pilstornis@tukumamuzejs.lv

M.: <http://www.tukumamuzejs.lv/lv/pils-tornis>

F.: <https://www.facebook.com/pilstornis/>

Darba laiks

Pirmdiena slēgts

Otrdien 10.00-17.00

Trešdien 10.00-17.00

Ceturtdien 10.00-17.00

Piektdien 10.00-17.00

Sestdien 10.00-17.00

Svētdien 11.00-16.00

leejas biletes muzejā

Skolēniem, studentiem un Tukuma novada personām ar invaliditāti – bezmaksas, pieaugušajiem - 1,50 EUR, pensionāriem un personām ar invaliditāti - 1,00 EUR.

Informāciju apkopojā:

Tukuma muzeja

Komunikācijas nodaļa

Tālr.: (+371) 20247001

E-pasts: pr@tukumamuzejs.lv

Sekoiet aktualitātēm www.tukumamuzejs.lv. Twitter: [Tukumamuzejs](#). **Facebook:** [Tukuma muzejs](#), [Tukuma Mākslas muzejs](#), [Durbes pils](#), [Mākslas galerija „Durvis”](#), [Tukuma Pils tornis](#), [Tukuma Audēju darbnīca](#), [Pastariņa muzejs](#), [Džūkstes Pasaku muzejs](#).